

Värikimara

Yhteys taiteeseen

maalaustaide

Yhteys opetussuunnitelmaan

[Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014](#): 7.-9.luokka kemia

Tarvikkeet

- legopalikoita
- läpinäkyvä astia kuten kertakäyttöinen juomalasi
- öljyä
- värillistä mehutiivistettä
- hiilihapotettua vettä
- liitteenä oleva tehtävälomake

Kesto: 45 minuuttia

Tehtävän kuvaus

Oppilaat valmistavat mehua ja "legockocktaileja" ja kertovat erilaisista tiloista, joissa liuennutta ainetta voi esiintyä. He havaitsevat myös muutoksia, joita tapahtuu, jos lisäämme liuokseen enemmän tai vähemmän liuotinta. Sitten he katsovat Claude Monet'n teoksia ja keskustelevat siitä, kuinka värikylläisyys saa aikaan erilaisia tunnelmia. Lopuksi oppilaat työskentelevät pareittain ja yrittävät löytää lisää esimerkkejä arjestaan.

Oppisisältö

Tehtävän suorittamisen jälkeen oppilaiden pitäisi pystyä

- tutkimaan liuosta ja ymmärtämään, että sen visuaaliset muutokset johtuvat liuennon aineen tai liuottimen erilaisista määristä
- erottamaan käsitteet liuos, liuennut aine, liuotin ja soveltamaan niitä jokapäiväiseen elämään

Ohjeet

Vaihe 1 - motivointi

Näytä oppilaille kaksi kupillista vettä. Kerro heille, että yrität sekoittaa sen kahden eri aineen kanssa. Toinen on öljyä ja toinen mehutiivistettä. Kysy oppilailta, mitä he ajattelevat tapahtuvan. Kaada öljy yhteen kuppiin ja tiiviste toiseen. Öljy ei sekoitu, mutta tiiviste sekoittuu. Kerro oppilaille, että puhut aineista, jotka sekoittuvat keskenään muodostaen liuoksia.

Vaihe 2 - tutkiminen

Tehtävä 1:

Anna oppilaille hiilihapotettua vettä, mehutiivistettä ja legopalikoita sekoitettavaksi keskenään. Keskustelkaa siitä, mitä aineen ilmenemismuotoja voi nähdä.

(kaasua hiilihapotetun veden kuplina, nestettä vetenä ja mehutiivisteinä, kiinteää ainetta legopalikoissa)

Pyydä oppilaita kokeilemaan, miten liuotettava aine reagoi liuokseen, esimerkiksi mitä tapahtuu mehutiivisteiden värille, jos lisätään vähän tai paljon vettä.

Pyydä oppilaita selittämään oman kokemuksensa perusteella, millaiset aineet liukenevat veteen, millaiset eivät.

Tehtävä 2:

Kerro Claude Monetista ja impressionisteista. Monet oli Ranskassa 1860-luvulla kehittyneen impressionistisen liikkeen jäsen. Taiteilijat halusivat kuvata lyhyitä vaikutelmia ja olivat kiinnostuneita erityisesti valosta värien vaihtelusta. Yksityiskohdat eivät olleet yhtä tärkeitä kuin tunnelman vangitseminen. Maalaaminen tapahtui yleensä ulkona, "en plein air", ja taiteilijat käyttivät usein lastaa työkalunaan siveltimen sijaan (kuva 6).

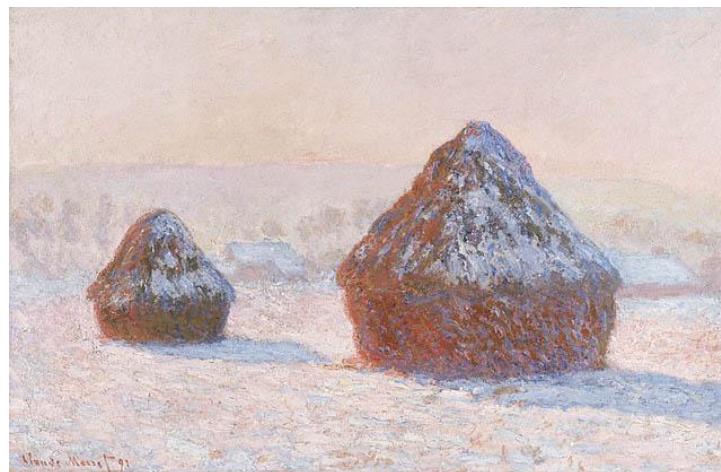
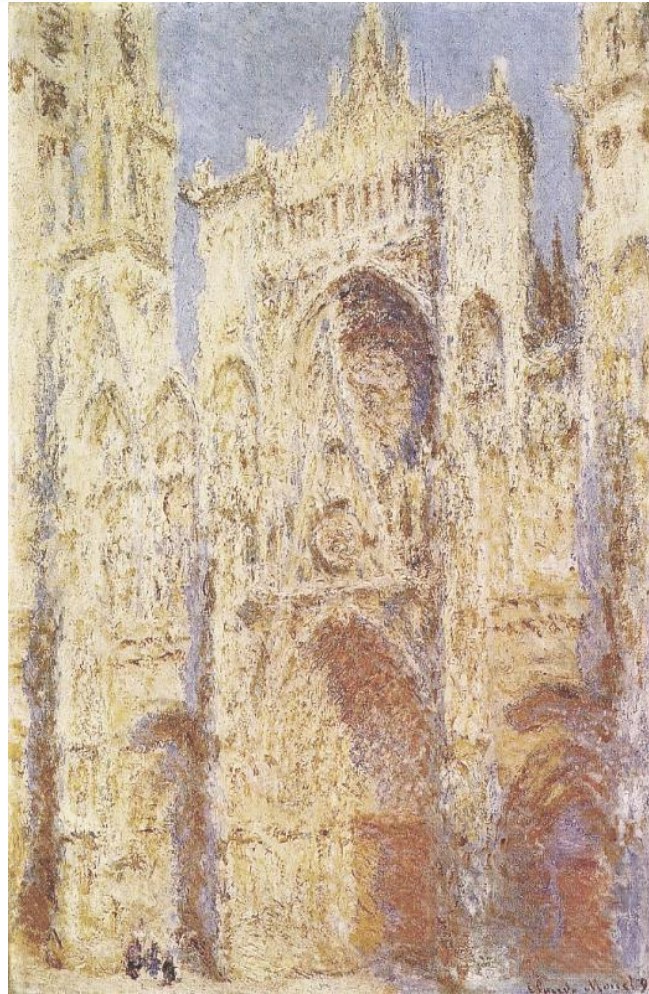
Monet maalasi elämänsä aikana useita sarjoja, joissa hän tutki samaa kohdetta eri valossa, eri vuodenaikoina ja vuorokauden aikoina. Hänen kuuluisiin sarjoihinsa kuuluvat Rouenin katedraali (kuva 4) ja Haystacks (kuva 5).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

OTA
ONLINE TEACHING ADVANCEMENT

Narodna galerija
National Gallery of Slovenia

Heureka

cesie
The world is only one country

innovade
LEADERSHIP IN INNOVATION

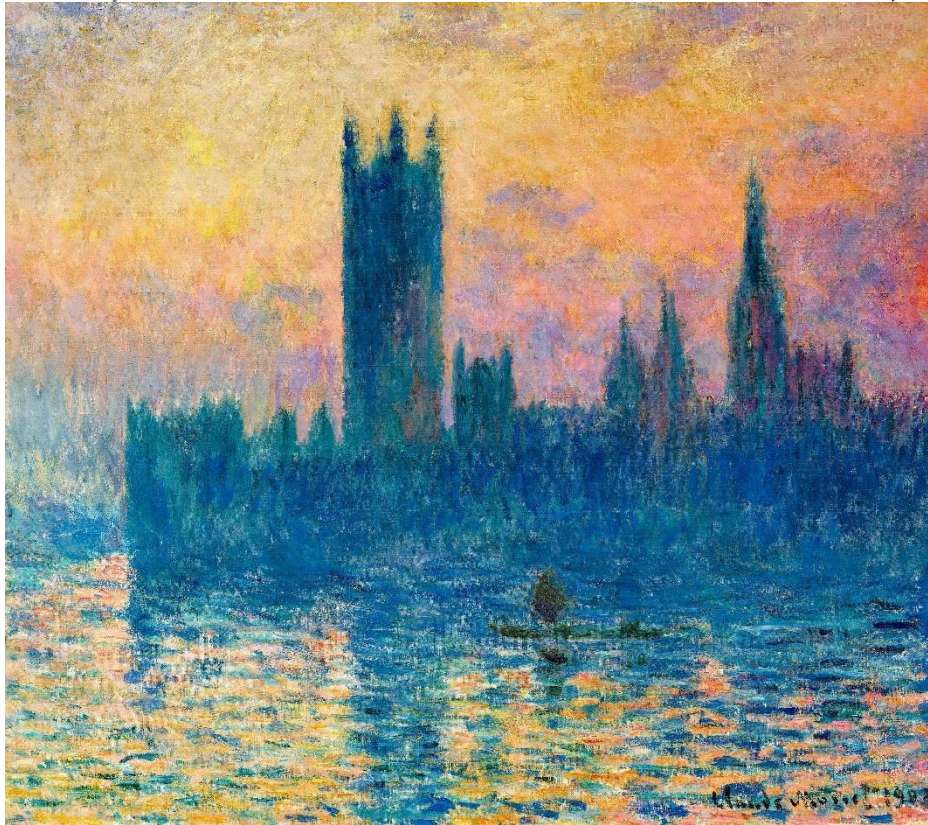

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

OTA
ONLINE TEACHING ADVANCEMENT

Vuosina 1899-1905 Monet vieraili Lontoossa useita kertoja. Näiden matkojen aikana hän teki sarjan, joka kuvaa parlamenttitaloa.

Pyydä oppilaita vertaamaan sarjan kolmea maalausta (kuvat alla) erityisesti niiden värien kylläisyyden osalta. Pyydä oppilaita pohtimaan, millaista säätilyä kuvat esittävät (esim. sumu, aamu-/ilta-aurion valo, sade, lämmin/kylmä sää).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

OTA
ONLINE TEACHING ADVANCEMENT

Tehtävä 3

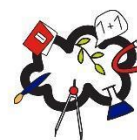
Jaa oppilaat pareiksi ja pyydä luetteloimaan liuksia, joita he kohtaavat arjessaan (esim. suklaamaito, kahvi, tee, makea tee). Oppilaat kirjoittavat tehtävälomakkeeseen, mikä on liuos, mikä liuotin ja liuennut aine.

Esimerkiksi: appelsiinimehu (liuos) voidaan valmistaa appelsiinimehutiivisteestä (liukoinen aine) ja vedestä (liuotin)

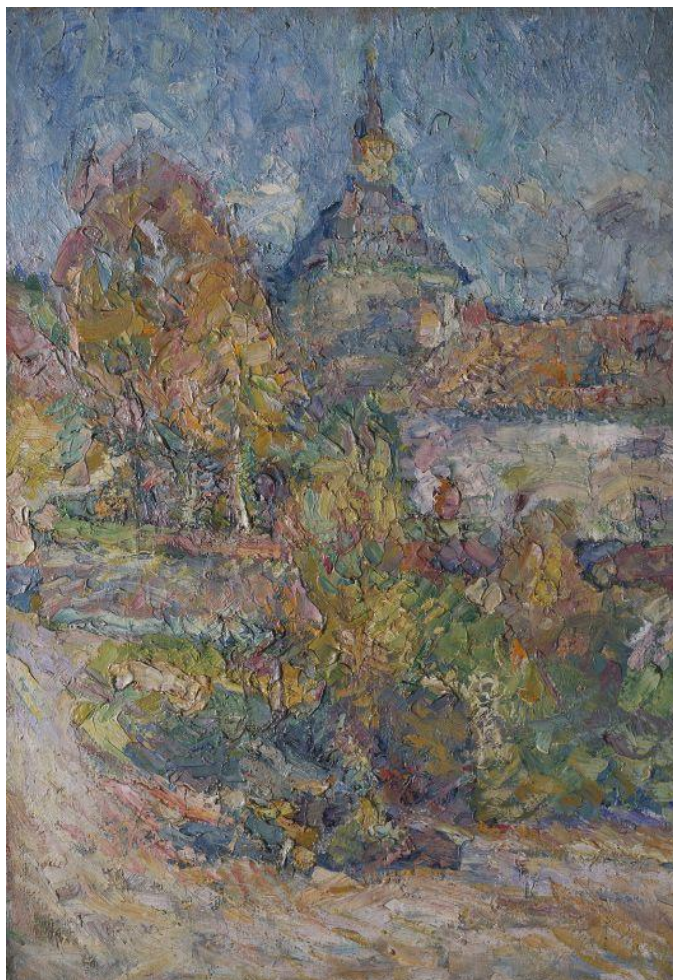
Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

OTA
ONLINE TEACHING ADVANCEMENT

Vaihe 3 - vahvistaminen ja arviointi

Näytä oppilaille slovenialaisen Rihard Jakopičin maalaus (Kuva 7 alla).

Kerro oppilaille, että maalaus kuvaa Ljubljanalaista kirkkoa, jonka taidemaalari näki ikkunastaan. Hän maalasi rakennuksen eri puolilla päivää sekä eri vuodenaikoina.

Pyydä oppilaita tutkimaan maalausta ja kertomaan, mihin vuodenaikaan se on tehty, millaista säätilaa on kuvattu ja mitä työkaluja Jakopič käytti maalauksen tekemiseen. Lopuksi pohtikaa yhdessä värien kylläisyyttä ja sitä, kuinka ne liukuvat toisikseen.

Lisämateriaalit

Työskentelylomake on omana liitetiedostona.

Lähteet

<https://eucbeniki.sio.si/kemija8/1232/index.html>

Kuvalähteet:

Kuva 1

Claude Monet (1840–1926)
Houses of Parliament, London, 1900–1903
oil, canvas, 81,2 x 92,8 cm
Art Institute of Chicago
Public domain

Kuva 2

Claude Monet (1840–1926)
The Houses of Parliament, sunset, 1903
oil, canvas, 81,3 x 92,5 cm
National Gallery of Art, Washington DC
Public domain

Kuva 3

Claude Monet (1840–1926)
Houses of Parliament, Sun Breaking Through the Fog, 1904
oil, canvas, 81,5 x 92,5 cm
Musée d'Orsay
Public domain

Kuva 4

Claude Monet (1840–1926)
Rouen Cathedral, West Façade, Sunlight, 1892
oil, canvas, 100 x 65 cm
National Gallery of Art, Washington DC
Public domain

Kuva 5

Claude Monet (1840–1926)
Haystacks (Effect of Snow and Sun), 1891
oil, canvas, 65,4 x 92,1 cm
Metropolitan Museum of Art, New York City
Public domain

Kuva 6

Spatula
Public domain

Kuva 7

Rihard Jakopič (1869–1943)
Križanke in Autumn, 1909
oil, canvas, 101 x 71 cm

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

National gallery of Slovenia, Ljubljana
Copyright: National gallery of Slovenia

OTA
ONLINE TEACHING ADVANCEMENT

Tunnisteet

- Verkkopohjainen aktiviteetti
- Luokkahuoneaktiviteetti
- Kokeellinen oppiminen
- Taideteokset
- Ryhmätyö

